

COMITÉ
SCHONE
LUCHT

ClientEarth

Aan: Minister voor Klimaat en Energie dhr. R. Jetten
Staatssecretaris voor Infrastructuur en Water, mevr. V. Heijnen
Minister voor Natuur en Stikstof, mevr. C. Van der Wal-Zeggelink
Minister voor Landbouw, Natuur en Voedsel, dhr. P. Adema

CC: Cie EZK, Cie IenW, Cie LNV; dhr. M. Crevecoeur en dhr. B. Heukels (ministerie EZK), mevr. C. Calkhoven (ministerie I en W), dhr. Z. Starmans (ministerie LNV).

Betreft: Verstandiger met Hout, Handleiding voor verdergaande implementatie herziene EU Richtlijn hernieuwbare energie (RED III) bij onderdeel biomassaverbranding

Datum: 28 mei 2024

Geachte minister Jetten, staatssecretaris Heijnen, minister Van der Wal-Zeggelink en minister Adema,

Hierbij bieden wij u de handleiding ‘Verstandiger met Hout’ aan.¹ De handleiding is bedoeld voor een verdergaande implementatie van de herziene Europese richtlijn voor hernieuwbare energie (RED III) op het onderdeel biomassaverbranding in de Nederlandse wetgeving. Belangrijkste doelstelling van deze handleiding is om betere bescherming van klimaat, bossen, biodiversiteit en luchtkwaliteit te realiseren. Dit ten gunste van de gezondheid van mens, dier en natuur. In de handleiding worden oplossingen geboden naar aanleiding van de problemen ontstaan door het Europese beleid voor biomassaverbranding in het afgelopen decennium. Daarbij worden aanbevelingen gedaan om de biomassa-sector te helpen bij de transitie van laagwaardige toepassingen van hout (houtverbranding voor energie) naar hoogwaardig gebruik (vastlegging van koolstof) en de inzet van het cascadeprincipe hierbij, conform het Nederlandse SER advies (2020).

Aanbevelingen voor verdergaande stappen bij implementatie

Deze handleiding baseert zich op de wettelijke vereisten die RED III voor de verbranding van houtige biomassa voor energie heeft gesteld. Ze beschrijft de mogelijkheden en bewegingsruimte van lidstaten in het algemeen en Nederland in het bijzonder om hier een eigen weg te vinden die past bij de context van Nederland. Daarbij worden aanbevelingen gedaan om noodzakelijke verdergaande stappen bij de implementatie in Nederlandse wetgeving te zetten. Zo is langdurige vastlegging van CO₂ in materialen een belangrijke klimaatmaatregel en past bij een circulaire economie.

Comité Schone Lucht, Fern en ClientEarth hopen hiermee een zinvolle basis te leveren voor het nog te ontwikkelen beleid in de lidstaten en in Nederland in het bijzonder met betrekking tot de implementatie van de REDIII in nationale wetgeving.

Verdriedubbeling CO₂-emissie uit biomassa

De versnelling van klimaatverandering en het verlies aan bossen en biodiversiteit heeft geleid tot vragen over de status van houtverbranding als energiebron. Momenteel is houtverbranding de

¹ Link naar Handleiding ‘Verstandiger met Hout’: <https://comiteschonelucht.nl/verstandiger-met-hout/>

grootste leverancier in de mix van 'hernieuwbare energie'. Het biomassabeleid van de EU heeft geleid tot bijna een verdriedubbeling van rechtstreekse CO₂-emissie uit biomassa in de periode van 1990 tot nu. De rechtstreekse CO₂-emissie van biomassaverbranding in de EU is nu bijna net zo groot is als die van de hele Duitse economie. Intussen nemen Europese bossen steeds minder CO₂ op. In het bijzonder vanwege toenemende houtkap om de biomassa-industrie te voorzien van brandstof. Daarbij verlenen nationale overheden elk jaar miljarden euro's aan steun in de hoop hun EU-doelen voor hernieuwbare energie te bereiken. De manier waarop bio-energie is gereguleerd, ook in RED III, moet worden heroverwogen op alle relevante niveaus van de besluitvorming. Lidstaten hebben binnen de huidige richtlijn, expliciet de mogelijkheid gekregen om een kader vorm te geven dat klimaatverandering en biodiversiteitsverlies door biomassaverbranding aanpakt. Het kader dient gebaseerd te zijn op de juiste wetenschappelijke (praktijk)kennis en feiten, zonder directe of indirecte inmenging of beïnvloeding van commerciële belanghebbenden zoals energie- en bosbouwindustrie. Verdere informatie over de handleiding en aanbevelingen is opgenomen in de bijlage bij deze brief.

Tot slot willen wij nog het volgende opmerken. Comité Schone Lucht heeft u de afgelopen jaren meerdere brieven met een verzoek om ontvangstbevestiging en reactie gestuurd. Ondanks ons verzoek is zowel een ontvangstbevestiging als een reactie van de minister achterwege gebleven. Het is daarmee voor ons onbekend in hoeverre onze analyse, evaluatie en aanbevelingen bij voorafgaande brieven zijn opgepakt.

Wij ontvangen graag binnenkort en uiterlijk 10 juni as. een ontvangstbevestiging alsmede uw schriftelijke reactie op het rapport 'Verstandiger met Hout' en de aanbevelingen. Graag gaan wij met u het gesprek aan over het rapport en aanbevelingen.

Met vriendelijke groet

Fenna Swart en Maarten Visschers, Comité Schone lucht NL²
Martin Pigeon, FERN EU
Ranja Luszczek, ClientEarth

Bijlage. Verdere informatie

Kans om te investeren in behoud en herstel van bossen

EU-lidstaten hebben vanaf de vaststelling (op 18 oktober 2023) 18 maanden de tijd om de vereisten van REDIII om te zetten in nationale wetgeving. In die tijd hebben ze de kans om het uitgeven van miljarden euro's overheidssteun die bijdragen aan ontbossing, stop te zetten. Zij dienen zich te richten op de realisatie van beleid dat alle houtverbranding voor energiedoeleinden stopt. Lidstaten dienen te investeren in kwalitatief bosbeheer, in het behoud en herstel van bossen gezien de klimaat- en biodiversiteitscrises.

Lagere energierekening, geen bosdegradatie en ontbossing

Lidstaten moeten maatregelen nemen die Europese burgers steunen om te participeren in de energietransitie. In het bijzonder de armste huishoudens die doorgaans in de slechtst geïsoleerde gebouwen wonen. Deze huishoudens dienen gesteund te worden bij de verbetering

² Tevens contactpersonen voor deze brief te bereiken via mailadres: info@comiteschonelucht.nl ; <https://comiteschonelucht.nl/> .

van de isolatie en het verwarmingssysteem van hun woning. 88% van de EU-burgers steunt de groene energietransitie. Daarbij verwachten zij lagere rekeningen en schonere lucht. Geen ontbossing, bosdegradatie en een onbetaalbare energierekening door een voortzetting en uitbreiding van biomassaverbranding als zgn hernieuwbare energie. De huidige RED III geeft geen duidelijk kader voor de bescherming van bossen, biodiversiteit en luchtkwaliteit, en daarmee de toekomst en het welzijn van Europese burgers. Beleidsmakers en politiek in de aparte Lidstaten en in Nederland krijgen bij de implementatie van RED III in nationale wetgeving wél de kans om dit te doen. Het is zeer belangrijk dat zij deze kans pakken!

Aanbevelingen handleiding

In de handleiding wordt een overzicht gegeven van de ontwikkeling van REDI (2009) naar REDII en REDIII (2023) met betrekking tot het onderwerp biomassaverbranding voor energie. Daarbij wordt ook aandacht geschonken aan de voorstellen van de EU Commissie, het EU Parlement en de EU Ministerraad.

De aanbevelingen zijn gericht op een ambitieuze implementatie van REDIII in nationale wetgeving in het algemeen (alle EU lidstaten) en met betrekking tot de Nederlandse situatie en wetgeving in het bijzonder.

Aanbevelingen van Comité Schone Lucht voor verdergaande implementatie RED III in Nederlandse wetgeving

1. Stop subsidies voor gebruik van houtige biomassa voor energie (elektriciteit en warmte)

- a. In navolging van de RED III-bepaling: onmiddellijk een einde maken aan de subsidies voor houtgestookte elektriciteitscentrales.
- b. Het stoppen van alle andere subsidies voor het verbranden van houtige biomassa voor energie (elektriciteit en warmte).
- c. Het subsidiëren van hoogwaardige toepassing van biomassa in plaats van verbranding van houtige biomassa en het ondersteunen van woningisolatie.³

2. Geef prioriteit aan materiaalgebruik van hout

- a. Het cascadeprincipe verankeren in de criteria van de nationale steunregelingen, om prioriteit te geven aan het niet-energetische en materiële gebruik van houtige biomassa dat CO₂ opslaat.
- b. Het bevorderen van het gebruik van boshout voor niet-energetisch gebruik door de houtpaneelindustrie en andere bedrijfssectoren, in plaats van verbranding voor energie.
- c. Het opstellen van een procesgebaseerde definitie voor rondhout van industriële kwaliteit, zoals bijvoorbeeld opgezet in de regio Vlaanderen met betrokkenheid van de papier- en houtpaneel-industrie, en industrieën die hout hoogwaardig inzetten. De betrokkenheid van ecologische experts is bij het opstellen van de definitie van industrieel rondhout essentieel.
- d. Het ervoor zorgen dat de doelstelling van Nederland voor zijn koolstofopslag in de landgebruikssector in 2030 wordt bereikt door ervoor te zorgen dat de emissies in de

³ De Europese Wetenschappelijke Adviesraad voor Klimaatverandering en het Duitse Biomassa Onderzoekscentrum hebben de afgelopen maanden beide een herziening van de subsidies voor energie uit bosbiomassa aanbevolen. Zie resp.:

[https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD\(2023\)62&lang=en&lang=en](https://ec.europa.eu/transparency/documents-register/detail?ref=SWD(2023)62&lang=en&lang=en) en https://www.dbfz.de/fileadmin/user_upload/Referenzen/Statements/Discussion_paper_sustainable_forest_bioenergy.pdf

landgebruiksector, met name in de bossen, niet zal toenemen maar zal dalen en de koolstofopslagcapaciteit wordt vergroot.

3. Bescherm bossen en vergroot daarmee de CO2-opslag

De nationale strategie voor bosbehoud mag niet worden ondermijnd door een energiebeleid dat de verbranding van waardevol hout bevordert.

- a. Subsidieer niet het gebruik van boshout afkomstig van natuurrampen of brandpreventieactiviteiten voor energiedoeleinden.
- b. Verbied kaalslag (zoals in Slovenië en Zwitserland).
- c. Stel een duidelijke nationale definitie van oerbossen op, gebaseerd op de voorgestelde tekst van de Europese Commissie.

4. Zet een prijs op de CO2-uitstoot door houtverbranding

Momenteel is er in Nederland geen CO2-belasting verschuldigd voor de emissies van de verbranding van biomassa voor energie. Ook al zijn deze emissies uit biomassaverbranding per energie-eenheid zelfs hoger dan die uit de verbranding van steenkool. Deze aanzienlijke indirecte subsidie voor energie uit hout heeft de markt ernstig verstoord.

Het invoeren van een CO2-prijs voor de uitstoot van biomassaverbranding zal de indirecte subsidie wegnemen en ervoor zorgen dat bossen en houtproducten efficiënt bijdragen aan de klimaatdoelstellingen. Dit kan worden aangevuld door subsidies in te voeren voor koolstofopslag in bossen en in houtproducten. Zie op dit punt de aanbeveling van het Duitse Biomassa Onderzoekscentrum.

5. Sluit alle biomassacentrales uit van RED III ‘Versnellingsgebieden’

Maak gebruik van de mogelijkheid om alle biomassacentrales uit te sluiten van versnellingsbepalingen in versnellingsgebieden voor projecten op het gebied van hernieuwbare energie (RED III Art 15 (c)).

6. Nationaal monitoring- en nalevingssysteem voor RED III-bepalingen

Zet een nationaal monitoring- en nalevingssysteem op voor het geheel van RED III-bepalingen. Verbeter de gegevensverzameling over het gebruik van houtige biomassa voor energie.

Zie verder het Rapport ‘[Verstandiger met Hout](#)’ van Comité Schone Lucht, FERN en ClientEarth (maart 2024). Onder meer het onderdeel ‘Aanbevelingen voor verdergaande implementatie RED III in Nederlandse wetgeving’ (pagina 15).

Reeds genomen stappen

Nederland heeft al verdere stappen genomen door de stop op subsidies voor nieuwe biomassacentrales in de gebouwde omgeving en kastuinbouw (lagetemperatuurwarmte)⁴, en de recente aangenomen motie om import van houtige biomassa te ontmoedigen en nieuwe subsidie voor import te stoppen.⁵ Dit is een erkenning van de impact van deze perverse prikkels van biomassaverbranding op de bossen in Europa en daarbuiten. Voor Nederland is het van belang om de bepalingen van de RED III, die een minimum zijn, met veel verdergaande doelstellingen te implementeren.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/04/22/onmiddellijke-subsidiestop-voor-laagwaardige-warmte-uit-biogrondstoffen>

⁵ <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/moties/detail?id=2024Z06923&did=2024D15962>